

provincie
Limburg

Limburgs actieplan vrijwilligers

Inhoudsopgave

Limburgs actieplan vrijwilligers	3
Bijlagen	9
Bijlage 1: Verdieping rond maatschappelijke opgave: de vrijwillige inzet	10
Bijlage 2: Visie, landschapsschets en rol van de Provincie	14
Bijlage 3: Lijst met gesprekspartners en relevante achtergrondinformatie	18

Limburgs actieplan vrijwilligers

De Provincie zet zich de komende jaren in voor Limburgse vrijwilligers, vrijwilligersinitiatieven en -organisaties en ondersteuningsstructuur rondom de vrijwillige inzet. Ons startpunt hierbij zijn de behoeftes van de vrijwilligers zelf. Wij hebben deze behoeftes vertaald in een vijftal uitgangspunten, die de basis vormen van dit actieplan. Vanuit deze uitgangspunten ondernemen wij de volgende acties in de periode 2024-2027.

Uitgangspunt 1:

Waardering

Erkenning en waardering geven voor de inzet van vrijwilligers is van groot belang. Dit zorgt niet alleen voor een duurzame samenwerking, maar ook voor een goede verstandhouding waarin aandacht is voor elkaar. Aangezien iedere vrijwilliger vanuit een eigen intrinsieke motivatie een bijdrage levert, kent de manier van waarderen vele vormen.

Actie:

We tonen actief onze waardering voor diverse vrijwilligers en vrijwilligersinitiatieven via de uitreiking van een jaarlijks provinciaal vrijwilligerscompliment.

Actie:

We besteden via de (sociale media) kanalen van de Provincie gedurende het hele jaar aandacht aan de diversiteit van de vrijwillige inzet, waarbij we een vrijwilliger, een vrijwilligersinitiatief, relevante thematieken of een inspirerende aanpak rondom de vrijwillige inzet in de belangstelling van het publiek brengen. Wij betrekken hierbij tevens de kanalen en platforms van relevante externe partijen.

Actie:

We verkennen welke (mogelijke) rol vrijwilligers spelen in Limburgse aandachtswijken, dorpen en buurten. Dit door, in de ontwikkeling van de nieuwe integrale wijken- en dorpenaanpakken en sociale leefbaarheidsaanpak van de Provincie, betrokkenen nadrukkelijk te vragen naar deze (mogelijke) rol die vrijwilligers spelen in deze lokale context. Bijvoorbeeld binnen sportverenigingen en andere lokale organisaties. Hiermee onderzoeken wij of en op welke manier de waardering van vrijwilligers kan worden meegenomen in deze aanpakken.

Uitgangspunt 2:

Ontzorgen en praktische ondersteuning

Er worden steeds meer (rand)taken bij vrijwilligers belegd, waardoor ze minder tijd hebben om datgene te doen waarvoor ze zich graag willen inzetten. Verhoogde administratieve druk en meer bureaucratische processen zorgen voor een hogere belasting op de vrijwilliger. Zo ook het aanvragen van financiële steun voor initiatieven. Door aandacht te hebben voor het ontzorgen van de vrijwilliger, kan er meer ruimte ontstaan voor de daadwerkelijke inzet voor iemand anders en / of de samenleving vanuit de vrijwilliger.

Actie:

Wij bekijken doorlopend hoe wij nieuwe subsidie-regelingen, die relevant zijn voor vrijwilligers, laagdrempeliger en toegankelijker kunnen maken. Hierbij wordt er een koppeling gemaakt met de sociale leefbaarheidsaanpak van de Provincie.

Actie:

Wij verkennen de samenwerking met één sociaal fonds dat dicht op vrijwilligers- en bewonersinitiatieven staat, de taal van de vrijwilligers spreekt en toegankelijk en laagdrempelig met cofinanciering initiatieven kan ondersteunen.

Uitgangspunt 3:

Vermindering regeldruk

In het verlengde van uitgangspunt 2 ligt de vermindering van regeldruk. Hoewel dit effect heeft op de vrijwilliger, is dit een belangrijk onderdeel van onze eigen taak als dienstbare en responsieve overheid. Centraal hierbij staat: luisteren naar wat er leeft en ervoor zorgen dat wetgeving, beleid en uitvoering meer één geheel vormen. Daarnaast speelt regeldruk ook in sterk toenemende mate een rol in de uitvoeringskracht van gemeenten.

Actie:

In de verkenning van de Provincie naar de vermindering van regeldruk voor burgers in de dienstverlening van overheden, nemen wij de organisatie van bovenlokale evenementen door vrijwilligers en de (mogelijke) knelpunten die zij ervaren als thema mee. Zo halen wij belangrijke output op in gesprek met gemeenten, die we kunnen inzetten voor de aanscherping van het actieplan vrijwilligers binnen dit uitgangspunt.

Uitgangspunt 4:

Aandacht voor intrinsieke motivatie in werving en behoud vrijwilligers

De vrijwillige inzet is steeds minder van structurele aard met vastomlijnde taken. Vrijwilligers vinden flexibiliteit en regie over hun eigen tijd belangrijk. Dit betekent dat in de strategieën voor de manier van werving en behoud van vrijwilligers hiervoor oog moet zijn om de vrijwillige inzet te (blijven) waarborgen.

Actie:

Via onze subsidierelaties brengen wij in kaart welke opgaves er zijn ten aanzien van de werving en het behoud van vrijwilligers, maar ook welke inspirerende en effectieve best practices er al reeds zijn voor deze opgaves. Bijvoorbeeld op het gebied van effectieve doelgroepsstrategieën. Door een enquête halen wij deze informatie bij onze subsidierelaties uit verschillende domeinen op en wij houden interviews ter verdieping. Vervolgens brengen wij organisaties samen om kennis en ervaring op dit gebied met elkaar te delen. Wij vragen hierbij aan organisaties die met vrijwilligers samenwerken om oog te hebben voor de behoeftes van de individuele vrijwilliger in de ontwikkeling of aanpassing van deze strategieën.

Uitgangspunt 5:

Kennisdeling

Van elkaar kun je leren. Het uitwisselen van ervaring en kennis is voor iedereen belangrijk om te (blijven) ontwikkelen. Niet alleen voor de vrijwilliger of (vrijwilligers)organisatie, maar ook voor ons als Provincie. Op deze manier versterken we elkaar op het gebied van actuele thematieken die van belang zijn voor vrijwilligers.

Actie:

Wij betrekken in de uitvoering van het actieplan vrijwilligers een externe denktank van organisaties uit voornamelijk het sociaal domein, die onderdeel zijn van de ondersteuningsstructuur rondom de vrijwillige inzet. Voor de samenstelling van de denktank zullen wij kijken naar een aansluiting bij al bestaande netwerken en kennistafels. Periodiek zullen wij in gesprek blijven gaan met deze denktank om concrete invulling te geven aan de afzonderlijke actiepunten; ze denken hierbij mee en hebben uitvoeringskracht. De denktank speelt ook een rol in de verschillende evaluatie-momenten van dit actieplan.

Actie:

Wij onderzoeken op welke manier we organisaties beter kunnen ondersteunen die evenementen organiseren, waarbij verschillende groepen vrijwilligers samen komen en kennis wordt gedeeld over actuele thematieken die relevant zijn voor vrijwilligers.

Actie:

Wij bekijken op welke manier wij actief ondersteuning kunnen leveren aan de kennisuitwisseling tussen en voor vrijwilligers en vrijwillige besturen. Wij onderzoeken hierbij de mogelijkheid tot het bieden van een financiële bijdrage, eventueel in de vorm van vouchers die kunnen worden ingezet voor het opdoen van meer en nieuwe kennis.

Bijlagen

Verdieping rond maatschappelijke opgave: de vrijwillige inzet

1.1. Aanleiding

Zowel in het coalitieakkoord Elke Limburger telt! 2023–2027 en in het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024–2027 staat het maatschappelijke vraagstuk rondom de vrijwillige inzet uitgebreid toegelicht. Wij vinden de rol van de vrijwilliger cruciaal in de sociale infrastructuur van onze leefomgeving. Van ondersteuner op een school, verzorger, ervaringsdeskundige, coach bij de lokale sportclub, gids, houthakker, afvalverzamelaar, chauffeur op de wensbus, amateur bij een fanfare, onbezoldigd bestuurslid, tot initiatiefnemer van het buurtfeest; de vrijwillige inzet kent vele vormen en rollen. Deze breedte en diversiteit van de vrijwillige inzet is lastig te vangen in één uitvoeringskader.

Het actieplan vrijwilligers is daarom vanuit een integrale invalshoek opgezet, waarbij het perspectief van de vrijwilliger centraal staat. Intrinsieke motivaties, passies en relaties liggen ten grondslag aan de inzet van een vrijwilliger. Deze individuele beweegredenen van een vrijwilliger leiden tot het onbetaald en onverplicht inzetten voor anderen en de samenleving. Aangezien er vrijwilligers zijn in alle domeinen van onze samenleving, kent het actieplan raakvlakken met de andere beleidskaders van de Provincie, waaronder: Cultuur en erfgoed voor iedereen 2024–2027, Provincie midden in de samenleving 2024–2027 en Leefbare steden en dorpen 2024–2027.

Dit actieplan biedt een aanvulling en versterking op de verschillende, inspirerende vrijwilligersinitiatieven die wij hebben in Limburg, waarbij samenwerking met de ondersteuningsstructuur rondom de vrijwilliger van groot belang is. Dit hoofdzakelijk om de vrijwillige inzet aantrekkelijker te maken en zo meer vrijwilligers te activeren, evenals het (administratief) ontzorgen van vrijwilligers.

1.2. Actuele thematieken en behoeftes

Om ons perspectief op de vrijwillige inzet te actualiseren en te verbreden, en zo de uitgangspunten van dit plan te kunnen formuleren, hebben wij in een reeks gesprekken en een verkennings sessie met organisaties en betrokkenen uit een aantal domeinen dit nader verkend. In deze gesprekken is er met name stilgestaan bij de volgende vragen:

1. Welke behoeftes leven er bij vrijwilligers?
2. Wat zijn actuele thematieken die er spelen rondom de vrijwillige inzet?
3. Kan de Provincie een rol spelen in deze behoeftes en thematieken, en zo ja hoe?

Hieronder zijn de terugkoppelingen van de gesprekken en verkennings sessie met deze organisaties en betrokkenen opgenomen. Het betreffen hierbij beknopte samenvattingen, waarbij wij ons aan de hand van de bovenstaande vragen op de hoofdlijnen hebben gericht. Een overzicht van de gesprekspartners is te vinden in bijlage 3 van dit actieplan.

1.2.1. Sociaal domein

Maatschappelijke organisaties vormen een breed netwerk en zijn een belangrijk onderdeel van onze sociale infrastructuur. Zij brengen mensen met elkaar in verbinding en helpen hen mee te doen in hun omgeving. Daarbij komen zij vaak in contact met lokale vrijwilligers en bijzondere vrijwilligersinitiatieven. De maatschappelijke organisaties nemen verschillende rollen aan ten opzichte van de vrijwillige inzet; zij dienen als vraagloket, bieden ondersteuning, zijn intermediair, maken vrijwilligersbeleid, delen kennis en werken zelf ook veelal samen met vrijwilligers.

De maatschappelijke organisaties constateren verschillende uitdagingen voor henzelf en hun partners omtrent de vrijwillige inzet. De vrijwillige inzet is volgens hen sterk aan het veranderen. Waar in het verleden vrijwilligers doorgaans zich voor een langdurige periode verbonden aan organisaties en initiatieven, heeft de vrijwilliger van nu meer behoefte aan flexibiliteit, incidentele projecten en taken en het opdoen van ervaring voor persoonlijke doelen. Dit betekent dat organisaties die samenwerken met vrijwilligers mee moeten bewegen in deze veranderende inzet en oog moeten (blijven) houden voor individuele behoeftes van vrijwilligers. Deze ontwikkeling gaat gepaard met een aantal actuele thema's die spelen bij de maatschappelijke organisaties, namelijk: de vorm van waardering voor de vrijwilliger en strategieën voor de werving en het behoud van vrijwilligers. De maatschappelijke organisaties zien dat, net zoals de vrijwilliger er in vele vormen en maten is, ook de manier van waarderen van de vrijwillige inzet niet uniform kan worden ingestoken. Ervaring leert dat iedere vrijwilliger een eigen behoefte heeft ten aanzien van de waardering voor de inzet. Dit kan variëren van een schouderklopje, attent cadeautje, het verkrijgen van meer eigenaarschap tot een gezellig (reflectie)gesprek. Opvallend is dat waardering in de vorm van een financiële bijdrage vaak door vrijwilligers niet zozeer als van belang wordt gezien. Op het gebied van de strategieën voor de werving en het behoud van vrijwilligers van maatschappelijke organisaties spelen tevens de individuele behoeftes van vrijwilligers een rol. Het is voor organisaties (soms) lastig om de juiste strategieën vorm te geven om vrijwilligers aan hen te (blijven) binden. Het instrumenteel inzetten van vrijwilligers hierbij wordt gezien als een valkuil. Een

goed besef van waarom vrijwilligers hun inzet geven en wat daarvoor per persoon / doelgroep voor nodig is, is daarom een cruciale factor in de slagingskans van deze strategieën.

Sommige organisaties hebben hier al meer concretere stappen in gezet in vergelijking met andere organisaties, daarom is kennisuitwisseling belangrijk om zo elkaar te inspireren en te versterken. Dit met het uiteindelijke doel om de vrijwilliger zelf zoveel mogelijk te leren kennen, enthousiasmeren en de samenwerking te bevorderen. Goede en duidelijke afspraken maken, maar ook een kritische, doorlopende toetsing hiervan, zijn in deze samenwerking van belang volgens de maatschappelijke organisaties. Zij zien een rol voor de Provincie onder meer in het faciliteren van deze kennisuitwisseling.

Ook landelijke (branche)organisaties die opereren in de sociale infrastructuur herkennen deze uitdagingen. Aanvullend erkennen zij, net zoals de maatschappelijke organisaties dat ook doen, een toename van regeldruk voor vrijwilligers. Vrijwilligers krijgen steeds meer te maken met wetgeving, regels en administratieve verantwoording in het organiseren van hun initiatieven. Overheden moeten ten alle tijden kritisch kijken naar de toegankelijkheid en laagdrempeligheid van hun diensten. Een afname van deze regeldruk kan namelijk betekenen dat de vrijwilligers zich meer kunnen inzetten voor datgene wat ze graag willen doen, zonder al te veel rompslomp erbij. Landelijke (branche)organisaties roepen daarom op tot een betere samenwerking en afstemming tussen overheden. Daarbij moet wel de lokale context als uitgangspunt worden genomen.

1.2.2. Cultuur- en erfgoedveld

Veel cultuur- en erfgoedinstellingen werken samen met vrijwilligers om gezamenlijk een inspirerende voorstelling, film of tentoonstelling te realiseren. Daarnaast brengen tienduizenden vrijwilligers en amateurs (lokale) cultuur en erfgoed zo dicht mogelijk bij onze inwoners.

Binnen het cultuur- en erfgoedveld worden er al verschillende sessies en activiteiten georganiseerd omtrent actuele thematieken die spelen rondom de vrijwillige inzet, zoals regeldruk. Vaak spelen steunorganisaties hierin een belangrijke rol om verscheidene

organisaties, verenigingen en initiatieven te bereiken en samen te brengen. Een actuele ontwikkeling is de Code Diversiteit en Inclusie. Dit is een gedragscode van, voor en door de Nederlandse culturele en creatieve sector met als doel dat deze sectoren de brede diversiteit van de Nederlandse samenleving representeert. Vanuit deze code wordt er ook mede gekeken naar strategieën voor de werving en behoud van vrijwilligers. Op dit gebied kan het cultuur- en erfgoedveld een waardevolle bijdrage geven aan de diverse rollen en vormen van de vrijwilliger, die ook voor andere domeinen interessant zouden kunnen zijn.

Het cultuur- en erfgoedveld ziet een rol weggelegd voor de Provincie ten aanzien van kennisdeling tussen de verschillende domeinen. Daarbij kan de Provincie aansluiten bij de bestaande ondersteuningsstructuren, waar al vele initiatieven voor onder meer kennisdeling te vinden zijn. Tevens wordt het belang onderstreept dat er specifieke aandacht is binnen het beleid van de Provincie voor vrijwilligers.

1.2.3. Sportsector

De sportsector kent vele vrijwilligers, al worden deze niet altijd meteen op deze manier herkend. Regelmatig zetten leden van sportverenigingen zich in voor bepaalde taken die nodig zijn om de vereniging gaande te houden, zoals: coaching en training, het draaien van bardiensten en bestuur- / commissiewerk. Het gaat hier vaak om vanzelfsprekendheden vanuit het individu om een bijdragen te geven aan datgene waar die persoon ook onderdeel van uitmaakt. De sportsector ziet hierbij dat de vrijwillige inzet steeds minder structureel van aard is en steeds meer flexibeler en incidenteel is; leden willen graag hun eigen schema bepalen en vullen aan de hand daarvan vrijwillige taken in. De sportsector ziet belang in het gepaster inspelen op deze 'nieuwe vrijwilliger' om zo meer oog te hebben voor intrinsieke motivaties van vrijwilligers en daarmee de vrijwillige inzet te waarborgen binnen verenigingen. Het uitspreken van verwachtingen en behoeftes vanuit beide kanten speelt hierbij een belangrijke rol.

Op het gebied van de financiële waardering van vrijwilligers zou de Provincie mogelijk een bijdrage kunnen leveren volgens de sportsector, bijvoorbeeld door in relevante subsidieregelingen het toe te staan dat er een kleine waardering op de begroting voor vrijwilliger mag worden opgenomen. Daarnaast zou de sportsector graag best practices willen delen met onder meer het sociaal domein ten aanzien van de vrijwillige inzet. De Provincie zou hierbij kunnen fungeren als facilitator.

1.2.4. Natuur- en landschapsorganisaties

Veel Limburgers zijn begaan met hun groene leefomgeving en bereid om hun handen uit de mouwen te steken. Behalve dat ze daarmee een actieve bijdrage leveren aan de vergroening van Limburg, vormen ze ook nog (potentiële) ambassadeurs voor een natuurlijk Limburg. Deze 'groene vrijwilligers' zetten zich op diverse manieren in voor de natuur en het landschap.

De afgelopen jaren is er een toename in regeldruk voor groene vrijwilligersorganisaties, onder meer vanuit de Arbowet en Omgevingswet. Intrinsieke motivatie speelt een grote rol in de beweegredenen van deze groep vrijwilligers, maar er zijn ook zorgen over de toekomst en op welke manier we onze leefomgeving doorgeven aan volgende generaties. Deze beweegredenen kunnen soms in het geding komen met actuele regelgeving. De ondersteuningsstructuur rondom de groene vrijwilligers probeert daar een balans in te vinden. Zo is het vooropstellen van persoonlijke doelen van een (potentiële) vrijwilliger een belangrijk uitgangspunt in het verbinden van vrijwilligers aan activiteiten. Er wordt niet zozeer meer gedacht vanuit vastomlijnde takenpakketten, maar vanuit datgene waar de vrijwilliger zich graag voor zou willen inzetten. Deze aanpak sluit aan bij de huidige ontwikkelingen van de vrijwillige inzet, die steeds meer incidenteel en vanuit eigen regie is. De ondersteuningsstructuur biedt tevens verschillende bijscholingsmogelijkheden voor groene vrijwilligers, om onder andere uitleg te geven over geldende regels en wetten. Daarnaast stimuleren ze lokale overheden om de uitwisseling aan te gaan met vrijwilligersorganisaties over de zaken waar ze tegenaan lopen.

Een actuele thematiek binnen natuur- en landschapsorganisaties is om nieuwe doelgroepen vrijwilligers aan te trekken en te stimuleren. Hiervoor zijn al verschillende toolkits en trainingen ontwikkeld, die inspiratie kunnen vormen voor andere domeinen waar vrijwilligers in actief zijn. De Provincie zou de uitwisseling op dit gebied tussen verschillende domeinen kunnen ondersteunen.

1.2.5. Medeoverheden

Alle 31 Limburgse gemeenten spanning zich in voor de vrijwillige inzet ter versterking van de sociale basis, door onder meer de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet en de (mede)oprichting van vrijwilligerscentrales. Hoewel niet iedere gemeente een apart vrijwilligersbeleid voert, is dit primair een lokale verantwoordelijkheid en zij beschikken hiervoor over lokale en landelijke middelen.

De opgaves die gemeenten hebben ten opzichte van de lokale vrijwilligersinfrastructuur zijn onder meer: de ondersteuning in de opvolging van vrijwillige bestuurders van organisaties; het verbinden van verschillende vrijwilligersorganisaties en -initiatieven met elkaar ten behoeve van kennisuitwisseling en ondersteuning; en het ontwikkelen van meer begrip van deze lokale vrijwilligersinfrastructuur in relatie tot het realiseren van de wettelijke (maatschappelijke) taken. In deze opgaves is er de ambitie om steeds meer integraler en gebiedsgericht te gaan werken, om zo verkokering tegen te gaan, op maat gemaakte dienstverlening te kunnen geven en grote maatschappelijke vraagstukken, zoals eenzaamheid, gemeenschapszin en armoede, vanuit een meer lokale context aan te kunnen pakken. Dichterbij de burger, en dus ook de vrijwilliger, staan is hierbij het startpunt.

Veel gemeenten bieden ondersteuning aan een lokale vrijwilligerscentrale. Grotendeels zijn de centrales landelijk met elkaar verbonden via de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV). Deze centrales willen de vrijwillige inzet stimuleren door vraag en aanbod aan elkaar te koppelen en advies en kennis uit te wisselen. Ook de centrales constateren dat er nieuwe manieren moeten worden gevonden om vrijwilligers te behouden en aan te trekken binnen organisaties die veelal met vrijwilligers samenwerken. De lokale context hierbij is van groot

belang; er zijn verschillende behoeftes in kleine kernen en stedelijke regio's rondom de vrijwillige inzet. Bijvoorbeeld de vraag naar vrijwillige maatjes is in kleine kernen groter dan in steden, omdat faciliteiten schaarser zijn, maar vaak de gemeenschapszin sterker aanwezig is.

Gemeenten zien graag in deze opgaves de Provincie als partner, ondanks dat er momenteel geen wettelijke taak op het gebied van de vrijwillige inzet bij de Provincie is belegd. Zij zien kansen in de uitvoering van een provinciaal actieplan vrijwilligers op het gebied van het organiseren van scholing voor vrijwillige besturen, het gezamenlijk optrekken in het kader van de vermindering van regeldruk en het motiveren van burgers voor de vrijwillige inzet.

Bijlage 2:

Visie, landschapsschets en rol van de Provincie

Voortkomend uit de verdieping op de vrijwillige inzet die in bijlage 1 is uitgewerkt, zijn de uitgangs- en actiepunten van het actieplan vrijwilligers geformuleerd. In deze bijlage wordt de visie en rol van de Provincie vanuit dit actieplan nader gedefinieerd. De Provincie voert met het actieplan vrijwilligers autonoom beleid uit, waarmee een aanvulling en versterking wordt gegeven op de bestaande ondersteuningsstructuren in het landschap rondom de vrijwillige inzet.

2.1. Visie op de maatschappelijke ontwikkelingen rondom de vrijwillige inzet

De Provincie heeft veel waardering voor alle vrijwilligers die zich op diverse manieren inzetten voor anderen en de samenleving. Wij zien en erkennen dat vrijwilligers cruciaal zijn voor onze informele leefomgeving, onder meer ten behoeve van sociale relaties, het overeind houden van voorzieningen, de ondersteuning van het opgroeien van kinderen en het goed ouder worden. Het vrijwilligersleven en naoberschap is in onze provincie heel krachtig, maar staat ook onder druk. Dit zien we niet alleen terug in onze eigen provincie, maar in heel het land.

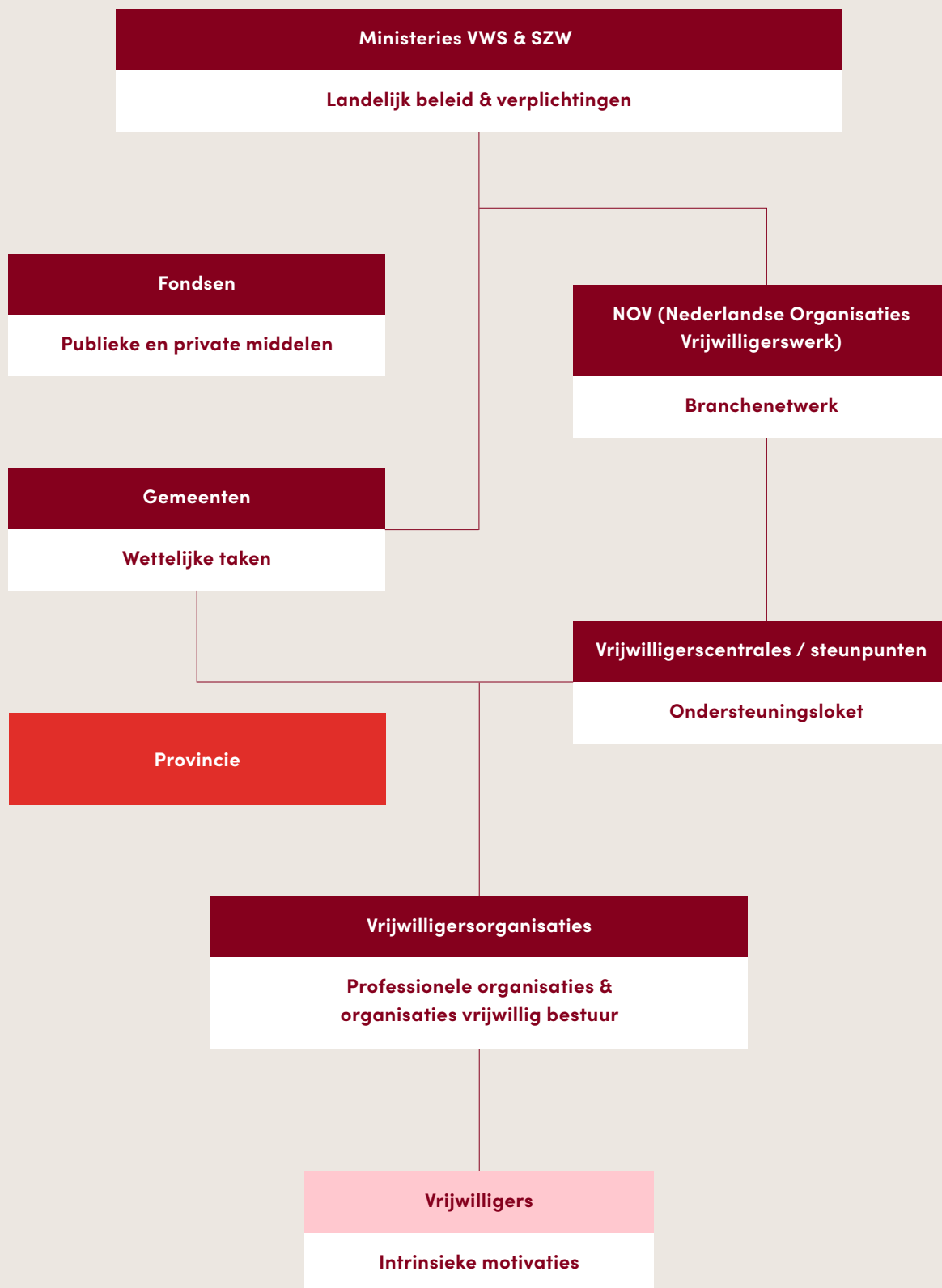
Tot in de jaren '70 en '80 was er in Limburg sprake van een sterkere sociale cohesie met een traditie van gemeenschappen en samenredzaamheid. Maar deze kracht staat sinds lange tijd (versnelde ontzuiling en ontkerkelijking) onder druk. Enerzijds door de dubbele vergrijzing (en continuïteit bijv. in het verenigingsleven). Anderzijds door een afnemend aantal jeugdige, en actieve vrijwilligers (o.a. als gevolg van verdere individualisering en vrije tijdconcurrentie).

Daarbij moet overigens ook weer onderscheid gemaakt worden tussen Noord- en Midden-Limburg met een middenpositie t.o.v. Nederlands gemiddelde en Zuid-Limburg waar (o.a. door de sterkere dubbele vergrijzing) minder vrijwilligerswerk wordt gedaan.¹ Tegelijkertijd zien we dat veel bewoners nauw betrokken zijn bij hun wijk of buurt. We zien dat er behoefte is aan, en draagvlak is voor de professionele en vrijwillige 'spil', de buurtwerker die zich actief en met hart en ziel inzet om de leefbaarheid en vitaliteit in de Limburgse samenleving te versterken. We zetten ons in om samen met partners, (burger)initiatieven verder op weg te helpen en bestaande goede initiatieven voort te zetten. De Provincie vervult de rol als verbinder, vormt een vliegwiel of faciliteert om goede initiatieven een podium te geven.

Met het Limburgs actieplan vrijwilligers willen we vanuit onze rol meer erkenning, waardering en ondersteuning bieden aan de vrijwilligers in onze provincie. We kunnen echter bovengenoemde maatschappelijke ontwikkelingen niet veranderen met enkel dit actieplan. Dat is daarom ook niet onze inzet met de acties die we in de periode 2024-2027 zullen uitvoeren. Samen met onze partners, gemeenten en ondersteuningsstructuur rondom de vrijwillige inzet willen we op een positieve manier aanvullen en versterken van al de belangrijke en waardevolle vrijwilligersinitiatieven die er al zijn. Dit om zo hoofdzakelijk de vrijwillige inzet aantrekkelijker te maken en zo meer vrijwilligers te activeren, evenals het (administratief) ontzorgen van vrijwilligers.

¹ Maastricht University, GGD Zuid-Limburg & GGD Limburg Noord (2022). Vervolgmeting Sociale Agenda Limburg 2025. Trendvolgend of trendbrekend?, september 2022. Online beschikbaar: www.limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports. Zie pag. 43-45 voor het vrijwilligerswerk in Limburg.

Stroomdiagram:
Beleidsmatige ondersteuningsstructuur vrijwillige inzet

2.2. Landschapsschets

Het landschap rondom de vrijwillige inzet beslaat uiteenlopende domeinen, waardoor de structuur rondom de vrijwillige inzet verschillende vormen aanneemt. Kijkend naar het beleidsmatig niveau hierin, onderscheiden wij een aantal belangrijke actoren waartoe de Provincie zich verhoudt.

In dit landschap valt het op dat de Provincie zich niet direct naast de vrijwilligers en vrijwilligersinitiatieven positioneert, maar een rol neemt in de ondersteuningsstructuren rondom deze vrijwillige inzet. Dit is een bewuste keuze; de vrijwillige inzet is zo breed en divers dat het onmogelijk is om per vrijwilligerscategorie een actie de komende periode uit te voeren, voornamelijk omdat individuele intrinsieke motivatie leidend is en daar geen algemeen beleid op kan worden gevoerd. Daarnaast is er al een solide ondersteuningsstructuur aanwezig, zoals ook blijkt uit de verdieping op de vrijwillige inzet in bijlage 1. De Provincie positioneert zich daarom met het actieplan vrijwilligers binnen deze structuur, waardoor er samenwerking en uitwisseling met de genoemde actoren wordt gerealiseerd. Op deze manier intervenueert het actieplan niet met de dagelijkse bezigheden van vrijwilligers en vrijwilligersinitiatieven, maar biedt het actieplan wel aanvulling en versterking op het landschap rondom de vrijwillige inzet. Hiermee willen wij bijdragen aan de behoeftes die vrijwilligers hebben ten aanzien van hun inzet en de actuele thematieken die er op dit moment spelen.

2.3. Rol van de Provincie per uitgangspunt

De Provincie kent verschillende rollen in de uitvoering van het actieplan vrijwilligers. De belangrijkste en meest voorkomende rollen in dit actieplan zijn: de Provincie als verbinder, facilitator / ondersteuner en partner. Deze rollen zijn echter niet nieuw ten aanzien van maatschappelijke vraagstuk rondom de vrijwillige inzet. Er zijn al verscheidene samenwerkingsverbanden, ondersteuningsmogelijkheden, (subsidie) instrumenten, projecten en initiatieven door de Provincie opgezet de afgelopen jaren op dit gebied. De rol van de Provincie is in dit actieplan actief gericht op het perspectief van de vrijwilliger, maar is in die zin een continuering van en aanvulling op wat wij al doen en hebben gedaan voor de vrijwillige inzet, zowel direct als indirect. Ook hierin kan de grote diversiteit, vanuit de verschillende beleidsdomeinen en rollen van de Provincie, ten aanzien van de vrijwillige inzet niet volledig gereflecteerd worden in dit actieplan. Focus, duidelijke keuzes en doorlopende wederzijdse communicatie hierover richting en in afstemming met relevante partners en betrokkenen zijn daarom belangrijk in de uitvoering van het actieplan vrijwilligers.

De Provincie sluit in dit actieplan per uitgangspunt vanuit haar verschillende rollen aan bij de behoeftes die er leven en heeft hierin een passende en open houding, waarbij oog is voor de lokale context en ontwikkelingen.

Uitgangspunt 1: Waardering

Rol:

Ondernemer en ondersteuner

Invulling rol:

De Provincie neemt binnen dit uitgangspunt een meer actieve rol in. Vanuit eigen middelen en (beleids) aanpakken wordt een bijdrage geleverd aan onder meer het imago van de vrijwillige inzet en de manier waarop de Provincie ook zelf haar waardering kan uiten voor de vele vrijwilligers die actief zijn in Limburg.

Uitgangspunt 2: Ontzorgen en praktische ondersteuning

Rol:

Ondersteuner, ondernemer en partner

Invulling rol:

De Provincie legt de nadruk op de toegankelijkheid en laagdrempeligheid van (haar eigen) subsidie-instrumenten en fondsen. Daarnaast stelt ze zich onder meer op als ondersteuner van gemeenten om te onderzoeken op welke manier regeldruk kan worden verminderd. De sociale, lokale infrastructuur en daarmee gepaarde vrijwillige inzet is namelijk primair een lokale verantwoordelijkheid.

Uitgangspunt 3: Vermindering regeldruk

Rol:

Ondersteuner

Invulling rol:

De Provincie sluit aan bij de gecoördineerde aanpak in het terugdringen van regeldruk, zoals opgenomen in het beleidskader Provincie midden in de samenleving 2024-2027. Vanuit het actieplan vrijwilligers wordt hierin aandacht gevraagd voor de (mogelijke) knelpunten die vrijwilligers ervaren bij de organisatie van bovenlokale evenementen. In deze gecoördineerde aanpak in het terugdringen van regeldruk is hierover een passage en bijbehorende acties opgenomen.

Uitgangspunt 4: Aandacht voor intrinsieke motivatie in werving en behoud vrijwilligers

Rol:

Toetsers en ondersteuner

Invulling rol:

De Provincie brengt best practices uit verschillende domeinen in kaart en deelt deze samen met relevante, externe partijen.

Uitgangspunt 5: Kennisdeling

Rol:

Ondernemer, ondersteuner en subsidiënt.

Invulling rol:

De Provincie sluit, al dan niet financieel, aan bij bestaande initiatieven, activiteiten en projecten van organisaties uit de ondersteuningsstructuur rondom de vrijwillige inzet. Zij hecht waarde aan een actieve, doorlopende uitwisseling met relevante, externe partijen.

Bijlage 3:

Lijst met gesprekspartners en relevante achtergrondinformatie

Hieronder volgt een overzicht van de gesprekspartners waarmee wij hebben gesproken in het kader van dit actieplan.

Wij hebben gesproken met vertegenwoordigers van:

- Burgerkracht
- Gemeente Maastricht
- Gemeente Roermond
- Gemeente Venlo
- Huis voor de Kunsten
- Humanitas
- IVN Natuureducatie Limburg
- Jeugdwerk Limburg
- Katalys
- Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap in Limburg
- Koninklijke Nederlandse Voetbalbond
- Limburg Athletics+
- Limburg Cycling
- Oranjefonds
- Outwards
- Provincie Zeeland
- Provincie Overijssel
- Spil in de Wijk
- Steunpunt Landschapsbeheer (Stichting het Limburgs Landschap)
- Steunpunt Vrijwilligers Echt-Susteren
- Stichting SMOL (Vrijwilligersacademie)
- Vereniging kleine kernen Limburg
- Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV)

Relevante achtergrondinformatie:

- [Centrum voor Filantropische Studies, Geven in Nederland 2024, 2024](#)
- [Boekmanstichting, Er is ALTIJD iets te doen. Richting een gezonde balans tussen betaald en onbetaald werk, juni 2029](#)
- [Centraal Bureau voor de Statistiek, Vrijwilligerswerk 2023, april 2024](#)
- [Movisie, Vrijwillige inzet is de basis. Aandachtspunten voor lokaal beleid, december 2014](#)
- [Mulier Instituut, Vrijwilligerswerk in de sport 2012-2020, 2022](#)

Dit is een uitgave van de Provincie Limburg.

november 2024 | 2406 1067

Provincie Limburg
Limburglaan 10, 6229 GA Maastricht
Postbus 5700, 6202 MA Maastricht
+31 (0)43 389 99 99, postbus@prvlimburg.nl

www.limburg.nl

